

James

Leta James Mo Ulia

Leta Nike

Leta nike, enia mo vano isana tavitavuin Israel sei la tau na nora rasua hin Iesu Křisto. Mo vujangia mara vara te rasua varafuhu na maurim, tamlohi la pa hite na vaivaina, vara i vono, nom rasua enia hina purongo.

Mo retireti na hinau sohen harihi: vara ko tilavono, o sopo ūomatano – o tauri ūilangi na nom rasua na rani vahite la mai isam. O sopo lolokoru vilavila. O sopo kilau na huri tamlohi purongo. O vai na hina ūruhuhu isana tamlohi. O vaitataholoi na memem. O ooloohin God, o turuhoro Tiapolo. O sopo retihapahapa na nom voko. Vara ko tavitav, o tueni na tilavono. Sopesopen puku nike.

Hin leta nike

1. Retiololo (1.1)
2. Rasua enia hina lelevosahi na mauri (1.2-18)
3. Tapurongo moiso oloolo hin na reti non God (1.19-27)
4. Vaia i ūruhuhu isana tamlohi tinapua (2.1-13)
5. Rasua peresi na voko (2.14-26)
6. Lelevosahi peresi na retireti (3.1-18)
7. Retiōraōhai isan la haratu la lo tapala peresi na varama (4.1–5.6)
8. Posi malum, ūromūruhuhu peresi na usiusi (5.7-20)

1 ¹Enau James, slev non God enia Moli Iesu Křisto, na uli leta nike mo vano isamim Jew ka kalesia, ka lo toho hatehateahi hin varama nike.

Rasua Peresi Na Lelevosahi

²La voraiku peresi na vevoraiku ūruhuhu, vara vahite la mai isamim, ha avulahi matara, ³matan ka lelevosahia vara te hinau mo vahite na nomim rasua, enia i pa vai na nomim rasua i mele ūilangi jea, matan vara

ha pa turu ūilangi tarea. ⁴Ale vara ha turu ūilangi sohena, enia i pa eĩ vai na maurimim i jejea ūahu, i pa mařivi na hinau ūahu tari, moiso ha pa sopo vejuveju hin te hinau na mauri kalesia.

⁵Pani vara te vonamim mo lelevosahi vara nona lelevosahi mo rihirihi purongo, enia i pa usia isan God, enia haratu mo hansohai isana tamlohi tari, mo sopo hitesatihi tea, ale enia i pa silea isana. ⁶Pani i pa usia isana na rasua moiso i sopo ūomkaka matana, matan vara tea mo lo ūomkaka, enia mo sohena suhusuhu na tasi, langi mo lo serea mo lo pulahia.

⁷Matan tamlohi atu i pa sopo ūomřomia vara i pa lavi te hinau isan Moli, ⁸matan enia tamlohi ūom rua matea, enia ūomina mo sopo matea na posina tari.

Tamlohi Tilavono Peresi Na Tamlohi Tavtav

⁹Ale vorai atu na rasua sei mo tamlohi purongo i pa eĩ retihapahapa matan God mo tahea aulu, ¹⁰ale haratu mo tavtav i pa eĩ retihapahapa matan God mo taua atano, matan enia mo sohena vira ūuvu matea, enia i pa tihai.

Isa 40.6-7

¹¹Matan alo mo vele peresi na langina tutuni, ale mo vai na ūuvu ūuvu peresi na virana la mahoa, la jovi, ale majhira ūahu ūahu la tihai, ale i pa sohena isana tamlohi tavtav sei la lo tutungui na nora tavtav, la pa tihai.

Hinau Mo Vaihite Na Tamlohi

¹²Avulahi isana tamlohi mo turu ūilangi tarea na rani vaihite, matan vara i jeu la vaihite atu, God i pa silea na volina sei enia mauri tui mo usuri na nona retitauhi isan la haratu la lo opoia.

¹³I pa sopo tea mo lo toho na vaihite i eĩ verea vara, “God mo lo vaihiteau!” Matan mo sopo te hina sasati hatea i eĩ vaihite God, ale God mo sopo vaihite te tamlohi. ¹⁴Pani vaihite la vora usuri na masalon tamlohi hasena purongo, la lo reve nařihia, ale la lo haluhalua, ¹⁵moiso, masalona atu mo ulua na lolona, ale hehe mo vora hinia, ale na rani hehe atu mo tavera mo ūahu, mo vasusui na mateia.

¹⁶La voraiku peresi na vevoraiku ūahu ūahu, ha sopo jalio na ūomimim. ¹⁷Ha lo lelevosahi vara otori ūahu ūahu tari peresi na otori la tataholo ūahu tari, la tai na tuka, la tai isan Tama memera aulu, la sinai atano. Ale enia mo sopo sohera matan mo sopo posposi, ale mo sopo te ūorona. ¹⁸Ale na masalona, mo vaiřa ūa vora na retivarařuhu matan vara ūa pa mai sohena vora tiroma na nona vavahinai tari mo lo vaira.

Ha Vaia Ha Sopo Rongoa Purongo

¹⁹La voraiku peresi na vevoraiku ūahu ūahu, ha lelevosahi harihi; ha tatamahu i ūahu vara ha tapurongo, pani ha sopo vilavila mata retireti teni lolokoru. ²⁰Matan posposi tataholo atu God mo opoia, mo sopo vora

na lolokoru nona tamlohi.²¹ Matan haratu, ha pulahi nañihī na posposi lumiha peresi na posposi sasati tari na maurimim, ale na ñomatano, ha lavi reti atu God mo lavoa na mapumim moiso sei i eñi juri na maurimim.

²²Ale nake, ha mai tamlohi mata vai na sava reti mo verea, ale ha sopo tamlohi mata tapurongo purongo sei la lo hase halura.²³ Matan vara tea enia mata tapurongo na reti purongo, ale mo sopo mata vaia, enia mo sohena tamlohi matea mo lo kilau na nahona na titiro,²⁴ matan enia mo lo kilau na niniuna, ale vara mo mele malue, ale vahatea purongo, mo ñomaliho vara enia mo sohena sava.²⁵ Pani haratu mo lo kilakilau usuri na Leu ñuhuñuhu non God mo ñuhu, leu atu mo vaia mo materi, ale vara i lo vai na sava leu mo lo verea, ale i sopo ñomaliho na sava mo rongoa, God i pa leñuhu hinia na nona vavahinau.

²⁶Vara tea mo ñomromia vara mo lo usuri na mauri tataholo, pani mo sopo vaitataholoi na memena, enia mo lo halu na mapuna, ñomromi mata mauri tataholo non tamlohi nike, mo sopo ñuhu hin te hinai hatea.²⁷ Mauri tataholo varauhu sei mo vokevoke na nahon God Tama, enia mo sohen harihi: vara o kilau mamahuni na natu mañua peresi na malepu na nora rani ñilangi, ale vara o toho asau na posposi varama.

Ha Sopo Tametame Na Tamlohi

2 ¹La voraiku peresi na vevoraiku, ha sopo tametame tea na mauri mata rasua hin noña Moli Iesu Křisto, enia Moli mata hasohaso tavera jea.² Matan vara te tamlohi la unu na nomim matavuhi, ale matea enia mo tau na gold ring na limana mo ru na ruru ñuhu, ale tamlohi tinapua matea mo tilavono mo unu sohena, pani nona ruru mo mañuar, ³ ale vara ha sile na oloolo hin haratu sei mo ru na ruru ñuhu, ha verea isana vara, “Tamlohi tavera, o sakele hin jara ñuhu nike!” Pani isan haratu sei mo tilavono ha verea vara, “O turu purongo sevano, teni o sakele purongo nike atano na paloku.”⁴ Harakerihi, enia posposi matahi isamim hasemim, ka mai ka tamlohi aria la lo ari na ñomromi sasati.

⁵ La voraiku peresi na vevoraiku ñuhuñuhu, ha tapurongo isaku, God mo viñoni la haratu la tilavono na varama vara la pa tavytav na nora rasua, ale la pa lavi mauri atu God mo aulu hinia sei mo retitauhi hinia moiso isan la haratu la opoia.⁶ Pani ka lo kilau purongoi na tamlohi tilavono. Mo sopo la haratu sei la tavytav natu, la lo sile na rani ñilangi isamim, teni la lo reve kamim ka vano na court?⁷ Mo sopo enira natu sei la lo veresatihu na hijan Křisto sei ka lavia?

⁸ Pani vara ka lo oloolo hin Leu atu mo aulu na Retitapu sei mo verea vara, ‘O opoi na tamlohi la lo toho ñalihiho sohen ko lo opoiho hasem.’

Lev 19.18 ⁹Pani vara ka lo tametame na tinapua, ka lo vai na hehe, ale Leu mo verea vara ka tamlohi tope na Leu.

¹⁰ Matan hare mo lo oloolo na leu tari, pani mo tope matelete purongo, enia mo ori na leu tari. ¹¹ Matan haratu mo verea mara, ‘Ha sopo

vaivaileu peresi na tinapua mo lahi moiso!' Enia haratu mo verea mara, 'Ha sopo vili na tamlohi!' Vara ka sopo vaivaileu peresi na tinapua, pani ka vili na tamlohi, kamim ka mai tamlohi matea mata tope na Leu moiso.

Exo 20.13-14; Deut 5.17-18 ¹²Ale ha retireti, ale ha hahau sohen la haratu sei la pa lavi na aria non Leu mata materi. ¹³Matan vara God i ari na tamlohi, i pa sopo ūromopoi tea sei mo sopo eři ūromopoi na tinapua. Matan ūromopoa mo vuni na aria non God.

Rasua Peresi Na Vaivaina

¹⁴La voraiku peresi na vevoraiku, mo ūruhu sohena sava vara tea mo lo verea vara enia tamlohi rasua, pani mo sopo te vaivaina? Nona rasua i eři juria teni i vono? ¹⁵Vara te vorai teni te vevorai hatea mo sopo te nora ruru teni te hara hinau, ¹⁶ale vara te vonamim matea mo verea isana mara, "Mo ūruhu, o vano, God i pa leřuhu hiniho, o pa sopo hamariri, o pa sopo marohati!" Pani ko sopo sile te hinau hatelete isana matan vara i tueni na epena, sava hinau mo ūruhu hina?

¹⁷Ale rasua mo lo toho hasena vara mo sopo te vaivaina, enia mo mate.

¹⁸Pani tea i pa verea vara, "Engko nom rasua, pani enau na lo vai na hinau matuvana!" Ale a pa verea isana vara, "O vujangiau na nom rasua mo sopo te vaivaina, ale a pa vujangiho na noku rasua na noku vavahinau."

¹⁹Ko rasua vara God enia matelete, haratu mo tataholo, varāruhu tanume sasati sohena la rasua, ale la matahu tavera la lo savaravara matana.

²⁰Pani ko lo opoia vara a vujangia isam, tamlohi rongorongo vono, vara rasua mo sopo te vaivaina enia hina purongo.

²¹Ko levosahia vara Abraham tamařa mo tataholo na nahon God mata vaivaina, hin rani atu mo sile natuna Isaac na votavota isan God? ²²Ko hitea vara nona rasua mo sořotahi peresi na nona vavahinau, ale nona vavahinau mo mařivisi na nona rasua, ²³ale mo mařivisi na Retitapu sei mo verea vara, 'Ale Abraham mo rasu God, ale God mo verea vara enia mo tataholo na nahona matana'. *Gen 15.6* Ale matana, la tovia tapalan God. *Isa 41.8*

²⁴Ka hitea, tamlohi mo tataholo na nahon God na nona vavahinau, mo sopo mata rasua hasena purongo.

²⁵Ale sohen haratu purongo Rehab, hařai malele atu, mo tataholo na nahon God na sava mo vaia, matan enia mo lavi la vahařule atu na imana, moiso mo verera na malele tinapua vara la mele malue hinia.

²⁶Matan sohena, epe tamlohi mo mate vara tanumena mo malue hinia, ale rasua mo mate vara mo sopo te vaivaina.

Ha Lo Kilau Na Nomim Retireti

3 ¹La voraiku peresi na vevoraiku, mo sopo ūruhu vara kamim vao tavera ha mai ha tamlohi vujangi, matan ha lo levosahia vara na

rani aria, God i pa ari ūilangi kamam tamlohi vujangi i jeu na tamlohi purongo.

²Matan enřa mo isoiso ūa jilio na malele matuvana, ale vara tea mo sopo jilio na sava mo lo verea, enia tamlohi tataholo matan i eři taurilati na epena tari. ³Vara ūa tau na bit na jingo hos matan vara la ooloolo hiniřa, ūa eři posi vevuhi na epera sohena. ⁴Ha ūomromia, lanis sohena, la tavera hina purongo vara langi ūilangi mo lo sohaira vara i vano, pani stiana rihirihi atu i eři posi lanis tavera atu i vano na sava jara tamlohin lanis atu mo opoia. ⁵Sohen haratu purongo, meme tamlohi enia mo rihirihi purongo, pani i eři retimangisi i tavera jea.

Ha ūomromia vara te tanume hapu rihirihi hatea purongo i eři suli na urata tavera. ⁶Ale meme tamlohi enia hapu, hina sasati tari matan varama nike la mařivi matana, enia hina rihirihi purongo na epeřa, pani mo sati mo jeu na epeřa tari, ale mo jilangi na malele mauri mo isoiso, matan hapu sei moruhapu mo lo polopoloa.

⁷Matan tamlohi la eři taurilati na maji tari sohena maji jala, maji haraho, maji avuavu peresi na maji tasi, ale tamlohi la taurilatira moiso, ⁸pani tea i sopo eři taurilati na memena. Enia hina sasati matea mo sopo eři toho malum, mo mařivi na poison sei mo sile na mate. ⁹Ra hasohaso God Tamařa hinia, ale hinia ūa lo veresatihi na tamlohi sei God mo vaira la tataholo na nahona. *Gen 1.26* ¹⁰Hin jingo atu matea purongo, leřuhu peresi na lesati la lo malue hinia. La voraiku, hinau atu mo sopo tataholo vara la sohen haratu. ¹¹Wai peresi na tasi la eři tia vutvut hin te patu wai hatea purongo? ¹²La voraiku peresi na vevoraiku, pulo fig i eři vua olive teni grape i eři vua fig? Mo sohena purongo, paltungu tasi matea i sopo eři sile na wai purongo.

Lelevosahi Atu God Mo Silea

¹³Hare isamim enia tamlohi lelevosahi matea, ale mo levosahi mamahuni na hinau? Vara tea, na nona posposi ūahu, mo ūahu vara i vujangi na nona vavahinau sei la vora mata nona posposi ūomatano usuri na lelevosahi varařuhu. ¹⁴Pani vara ha mařivi na mereimerei sasati, ale ka lo ūomromi kamim hasemim na mapumim, ha sopo retihapahapa, ale ha sopo turuleji na retivarařuhu. ¹⁵Lelevosahi sohen harihi mo sopo tai na tuka, pani enia mata varama, enia nona tamlohi purongo, enia mo tai isana tanume sasati. ¹⁶Matan vara sava jara mereimerei peresi na posposi ūomromi kamim hasemim mo lo toho ea, patumasa peresi na posposi sasati tari la pa toho hinia.

¹⁷Pani lelevosahi matan tuka, tiroma hinau hinia, enia mo sopo te ūomsati hinia, mo usuri na posposi tamata, mo usuri na posposi ūomřuhu, mo ooloolo, mo mařivi na ūomopobia, ale vuana ūahu mo mařivi, mo sopo tametame tea, ale mo varařuhu. ¹⁸Ale tamlohi sei la

lo vai na tamata, la pa lavo na piri mata tamata, ale la vu na astauni ūruhu.

Ha Mai Mařiviti Isan God

4 ¹Sava hinau enia pulo nomim vauriuri peresi na nomim vasvas? Pulona enia masalomim sei la lo valum na lolomim. ²Ka ūromusuri te hinau, pani ka sopo eři lavia, ale matana, ka vilimatei na tamlohi. Ka ūromijea hin te hinau nona tinapua, ale ha sopo eři lavia, ale matana, ka valum, ale ka vasvas. Ka sopo lavi te hinau matan ka sopo usia isan God. ³Ka usia, pani ka sopo lavia matan ka lo usia na ūromřomi sati matan vara ha pa jalahia na masalomim.

⁴Ka tamlohi vaivaleu! Ka sopo levosahia vara ha tapala peresi na varama i pa vai kamim ha meresahi isan God? Matana, hare mo opoia vara i tapala peresi na varama, mo hasena vaia mo meresahi isan God. ⁵Teni ka lo ūromřomia vara Retitapu mo vere purongoi vara, ‘Romin God tari mo lo toho na Tanumena sei mo taua hiniřa?’ ⁶Pani God mo mele sile na ūromřuhu mo jeu tiroma. Matan Retiulia mo verea vara,

‘God mo lo turuhoro
na tamlohi hapahapa
pani mo sile na ūromřuhu
isan la haratu la ūromatano.’

Pro 3.34

⁷Matan hinau atu, ha hase tau kamim na ruhuruhun God. Ha turuhoro Tiapolu, ale enia i pa rovo isamim. ⁸Ha mai mariviti isan God, ale enia i pa mai mariviti isamim. Ha sopo lavi na hina lumiha na maurimim, ka tamlohi hehe, ale ha onehi na mapumim la vokevoke, ka tamlohi ūrom rúa. ⁹Ha ūomsati mata nomim hehe, ha tangtangi, ale ha tangi. Ha vai na nomim mana i mai tangtangi, ale nomim avulahi i mai ūomsati. ¹⁰Ha hase tau kamim atano na nahon Moli, ale enia i pa tahe kamim.

Ha Sopo Ari Na Tamlohi

¹¹La voraiku peresi na vevoraiku, ha sopo veresatihi kamim hatehateahi. Haratu mo lo veresatihi na voraina matea teni mo lo ari na voraina, enia mo lo veresatihi na Leu, ale mo lo ari na Leu. Pani vara ka lo ari na Leu kamim ka sopo tamlohi vai na Leu, pani ka tamlohi ari na Leu. ¹²God purongo mo sile na Leu, ale enia tamlohi aria, enia natu, i eři juri, ale i eři komo. Pani kamim hare matan vara ha pa ari na tamlohi la lo toho ūalihi kamim?

Ha Sopo Hapahapa

¹³Ha tapurongo, la haratu la lo verea vara, “Nohorihi teni pavuho ūra pa vano hin te taon tavera nika, teni atu matan te tauni hatea, ale ūra pa turuhi te bisnis atu mata lavi te mania tavera!”

Pro 27.1

¹⁴Pani ka sopo levosahia vara sava i pa masese isamim pavuho? Maurimim enia sava? Matan ka sohena haravu na urata mo sinai mo toho makomona, ale mo mele tihai. ¹⁵I pa mele ūruhu vara ha verea sohen harihi, “Vara na masalon Moli, ūra pa mauri, ale ūra pa haranike teni harasevano.” ¹⁶Pani mo sohena natu, ka lo retimangisi na sava ha pa vaira. Retihapahaha tari sohen harihi enia hina sasati.

¹⁷Matan haratu, hare mo levosahi na hinau tataholo vara i vaia, pani mo sopo vaia, enia hehe isana.

Retiōoaōahai Isana Tamlohi Tavtav

5 ¹Ha tapurongo! Kamim tamlohi tavtav, ha tangi na tangtangi matan la rani ūlangi atu la lo mai isamim. ²Nomim tavtav la ūovo moiso, ale nomim ruru ūruhu pepe la hatiārarihira moiso. ³Nomim gold peresi na silver la ūaeha moiso, ale ūaehara la pa pisuhi kamim, ale la pa hani na epemim sohena hapu. Ka pete takonahi na tavtav mata pongi hitahu moiso. ⁴Ka hitea, voli nomim tamlohi voko sei la lo vu na isamim, ka taurilati na sopena, mo lo tangi matamim, ale tangi nona nomim tamlohi vu na isamim, mo tikeli na peron Moli Suiha Tavera Jea. *Deut 24.14-15*

⁵Ka lo mauri hin varama nike na masalomim peresi na nomim posposi ūromūromi hasemim purongo. Mapumim la ūavisvis na rani mata vilimatei na tamlohi. ⁶Ka sile na talai, ale ka vilimatei na tamlohi tataholo sei la sopo turuhoro kamim.

Ha ūromperavu Na Nomim Rani ūlangi

⁷Matan haratu la voraiku peresi na vevoraiku, ha ūromperavu i tikeli rani atu Moli i mele mai hinia. Ka hitea sohena sava tamlohi isa mo lo saovi mata vua ūruhu ūruhu mata lepa, mo ūromperavu matana mo tikeli usa atu mo mai tiroma mo vano mo tikeli usa atu mo pa mai hitahu. ⁸Ale kamim sohena, ha ūromperavu. Ha vai na ūromimim la turu ūlangi matan mele mai non Moli mo lo mai mariviti.

⁹La voraiku peresi na vevoraiku, ha sopo retireti varihi hin kamim hatehateahi, matan God i pa ari kamim matana. Ka hitea! Tamlohi aria mo lo turu na matarua.

¹⁰La voraiku peresi na vevoraiku, sohena tovongi matea mata lavi na rani ūlangi, ale mata ūromperavu, ha ūromūromi na p̄rovet tuai sei la lo retireti na hijan Moli. ¹¹Ka hitea, ūra lo ūromūromi la haratu God mo leruhu hinira sei la turu ūlangi mo tikeli na isoisona. Ka pete rongoa sohena sava Job mo turu ūlangi moiso, ale ka hitevosahi na ūromūromi non Moli hinia moiso, ale sohena sava Moli mo vujangi na nona opoia peresi na nona ūmopoia. *Job 1.21-22; 2.10; Psa 103.8*

Ha Retireti Varaūruhu

¹²Pani aulu hin la hinau sei la voraiku peresi na vevoraiku, ha sopo retitauhi hin te hinau na tuka teni na varama teni hin te hinau tinapua,

pani vara ka verea vara ‘io’, ale ha vaia, ale vara ka verea vara ‘mo vono’, ale ha sopo vaia, matan vara ha sopo lavi na talai matana. *Mt 5.34-37*

Suiha Mata Usiusi

¹³Te vonamim mo lo lavi na rani ūilangi? I pa usiusi matana. Te vonamim mo avulahi? I pa hasohaso God na vete matana.

¹⁴Te vonamim mo rojo? I pa usi na patu tamlohi na vao kalesia vara la mai la usiusi isan God matana. La pa tau surei na wel hinia na hijan Moli.

¹⁵Ale usiusi na rasua i pa juri haratu mo rojo, ale Moli i pa tahea. Ale vara mo vai te hehe, God i pa ūromia.

¹⁶Matan haratu, ha taviti na nomim hehe isamim hatehateahi, ale ha usiusi matamim hatehateahi matan vara ha pa mele ūruhu. Usiusi nona tamlohi tataholo matea, suihana mo tavera jea vara mo lo usiusi. ¹⁷Elijah, enia tamlohi matea maurina mo sohēra purongo, ale mo usiusi ūilangi matan vara i sopo usa, ale mata tauni mo tolu vitu mo limarave, usa mo sopo jovi na lepa. *1Ki 17.1; 18.1*

¹⁸Moiso mo mele usiusi, ale usa mo mele jovi na tuka, ale isa la mele lavi na vuara. *1 Ki 18.42-45*

Ha Tueni La Haratu La Jovi

¹⁹La voraiku peresi na vevoraiku, vara te vonamim hatea mo jalio na retivaraūhu, ale tea mo mele lavia mo mai, ²⁰enia i pa levosahia vara hare mo lavi na tamlohi hehe matea mo jalio mo mele mai, i pa juri na maurina na mateia, ale i pa tavuhoro na hehe matuvana.

Pro 10.12; 1Pe 4.8